

obaja vsak četrtlet in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 25 din.
pa letu 12-50 din., četrt letu
6-25 din. Izven Jugoslavije
60 din. Naročnine se pošlje
na upravištvu „Sloven-
skega Gospodarja“ v Ma-
riboru, Koroška cesta 3.
Člani se dopošljejo do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje vnaprej.
Redna izdajstva št. 143.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v goševini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru
Koroška cesta št. 3. Rebo-
vati se ne vračajo. Upre-
ništvo sprejema naročnine
inserate in reklamacije.
Cene literarnih po dolo-
voru. Za večkratne objave
primeren popust. Neopisne
reklamacije so pošiljati
prosto.
Četrtletna redna izdajstva
urada Ljubljana št. 10.800.
Telefon Interurbna št. 205.

2. številka

MARIBOR, dne 11. januarja 1923.

57. letnik.

Samostojni proglas ali brezuspešno pranje samostojnih zamorcev.

Samostojna kmetijska stranka je izdala na slovensko ljudstvo volilni proglas, ki je ravnotako dolgočasen, kakor vsi mrmrivi Marmolje in Zlobudravi Drogeniki. Ako se z njim nekoliko pečamo, ne storimo tega iz razloga, kakor da bi mu pripisovali kakšno vrednost. Prihraniti hočemo našim ljudem neprijeten posel, da bi čitali to neumno kolobocijo, kateri se na prvi pogled pozna, da jo je sestavil eden izmed onih samostojnih kmetijskih strokovnjakov, ki tako slavno in blagovno delujejo za propad slovenskega kmetijstva.

Samostojni proglas našteva zasluge samostojnih poslancev za interese podeželskega ljudstva. Na čelo teh zaslug stavijo samostojni sami, da so vstopili v vlado, ker se tam reže kruh pravice. Radi verujemo, da se je ministru Pucelju in samostojnim poslancem rezal v Beogradu dober kruh. Dvomimo pa, da bi to bil kruh pravice. Samostojneži so prišli do vladnega kruha s tem, da so prodali slovenske pravice beogradskemu centralizmu. Prišli so do vladnega kruha z lažjo in izdajstvom, in zato njihov kruh ni bil pravičen. Od beogradskega kruha je Pucelj obogatel, Drogenik si je pomnožil svoje tisočake, Marmolja, ki je prej v gospodarskem oziru bil pravi nemarnik, si je kupil veliko posestvo v St. Ilju v Slov. gor., posavski prejšnji nemarnik Urek pa si je postavil novo enonadstropno hišo. Evo, kako je beogradski kruh pravice prijal samostojnežem!

Za slovenske kmete pa so samostojni v Beogradu rezali kruh krivice. Ena krivica za drugo, nezgoda za nezgodo, udarec za udarcem, eden hujski kot drugi je zadel slovensko ljudstvo, zlasti podeželsko ljudstvo, od kmetov do področnih mesarjev in mešetarjev v Beogradu odtočevali njegovo usodo. Veliki gospodarski uspehi samostojnežev za slovenskega kmeta in obrtnika so med drugimi naslednji: zemljiški davek se je podetvoril, dohodninski davek podesetoril, pridobninski davek početvoril, hišno-razredni davek potrojil, upeljal davek na vozove, s katerimi se še zdaj vznemirja tudi kmetško ljudstvo. Posredni davki so dosegli prej nezasišano višino. Trošarina na sol, kavo, sladkor se je povišala na preko 100 odstotkov. Vse takse in pristojbine so se zvišale za 100 do 200 odstotkov. Za kupne, prodajne in oddajne pogodbe nepremičnin so pristojbine povišane na 6 odstotkov, kar bodo kmetški posestniki prav težko občutili. Kako hudo zadevajo takse in pristojbine vse, zlasti nižje sloje delovnega ljudstva, se vidi iz tega, da so leta 1920 znašale 81 milijonov, leta 1921 že 227 milijonov dinarjev, leta 1922 pa še več. Trošarina je porasla od 19 milijonov dinarjev leta 1919 na 377 milijonov leta 1921; carinski prihodi od 111 milijonov leta 1919 na preko ene milijarde dinarjev leta 1921. Torej čim dalje so bili samostojneži na vladi, tem bolj so rasti vsi neposredni in posredni davki.

V davčnih vprašanjih, tako zatrjuje samostojni proglas, je imelo podeželsko ljudstvo stalno v nas svojo najmočnejšo zaslombo. Kakšna je bila ta zaslomba, pa

dokazujejo te-le številke: do 10. oktobra 1921 je bilo Srbiji in Črnigori predpisanih 149 milijonov dinarjev davka, štirikrat manjši Sloveniji pa skoro ista svota 145 milijonov dinarjev. Te številke jasno kažejo, komu so samostojneži bili v zaslombi in kako so delali za izenačenje davkov v celi državi. In pri tem so samostojneži tako nesramno drzni, da se upajo v Beogradu in doma pripovedovati, da Slovenija ne spravi skupaj toliko davkov in sredstev, da bi mogla kriti vse stroške svoje uprave. Kako so se samostojneži v Beogradu preobjedli kruha pravice za Slovence!

Puceljeve zasluge za znižanje izvozne carine na živino, oziroma svinje, pojasnjuje dejstvo, da je v drugi polovici leta 1922, ko je torej Pucelj še bil poljedelski minister, znašala izvozna carina za žive svinje 1000, 2000, 2800 dinarjev, za zaklane do 1400 dinarjev. Ko pa je Pašič z odločno brco postavil samostojneže pred vrata ter je Pucelj moral s kislim obrazom oditi iz ministrstva, se je carina znižala pri živih svinjah na 600 din. po komadu ali 450 din. za 100 kg, pri zaklanih na 400 din. za 100 kg, pri soljenem mesu celo na 150 din.

Samostojni proglas tudi beleži Puceljevo zaslugo, ki si jo je za slovensko vinogradništvo pridobil s trgovsko pogodbo s Čehoslovaško. V istini pa je ta pogodba najhujsša obsodba nesposobnosti Pucelja in njegovih strokovnjakov. Čehi so v tej pogodbi, s katero se Pucelj toliko baha v svojem lovu po namišljenih zaslugh, dosegli, da je naša država znižala uvozno carino na češko pivo, Pucelj pa v svoji nespretnosti ni mogel doseči, da bi bili Čehi znižali uvozno carino na naše vino. Ker so se Čehi branili odpraviti tudi druge zapreke za uvoz našega vina na Češko, bo Puceljeva vinska pogodba s Čehoslovaško ostala samo na papirju, slovensko vino pa bo ostalo doma. Lepa zasluga samostojnežev, za slovensko vinogradništvo!

Steber Slovenije, kakor imenuje ta najnovejši samostojni volilni proglas Puceljevo mesarsko-mešatarsko stranko, se more ponašati ne samo z gospodarskimi veleuspehi, marveč tudi s svojim delom za centralistično ustavo in za vse zakone, ki so v zvezi z ustavo. O, ti uboga Slovenija, ako bi se morala opirati na takšen steber, kakor je Samostojna kmetijska stranka! Ta stranka je izpodkopala temelje Slovenije in njene moči. Ta stranka je v zvezi z demokrati oropala slovensko ljudstvo zadnjih ostankov avtonomnih pravic, ter jih vse vrgla v žrelo centralizma. Brezдно Slovenije: to je njeno pravo ime! V to brezдно bi radi treščili slovensko narodnost s katoliško vero vred.

Proglas povdarja, da samostojni nosijo versko misel globoko v srcu. Njihova dejanja v istini kažejo, da je ta misel, ako je sploh v njihovih srcih, zakopana do najzadnje globine, da ne pride od nje na dan ne najmanjši žarek, ne najslabša iskrica. Kako globoko je verska misel zasidrana v njihovih srcih, dokazuje njihovo sodelovanje in njihova sokrivda pri zapostavljanju pravic katoliške cerkve in katoliškega ljudstva. Niti z mazincem niso genili, marveč pritrjevalno, kimali, ko so se katoliški duhovniki metali iz sol v Vojvodini, ko so se preganjali Marijine družbe med dijaki v Bosni in na Hrvaškem, ko se je državni denar trošil v obilni

meri za pravoslavne namene, dočim so se katoliški duhovščine trgale še tiste borne podpirne svote, ki so jih bile obljubljene in namenjene. Z demokrati vred so ubili zadnji vpliv slovenskega katoliškega kmeta na slovensko šolstvo, katero so popolnoma usuznjili komandi svobodomiselnega učiteljstva. Pucelj ima to veliko uslugo za versko misel, da je s srednjo kmetijsko šolo v Mariboru ustanovil prvo šolo v Sloveniji, kamor je katoliškemu duhovniku zabranjen pristop. Prva docela brezverska šola v Sloveniji je ustanova samostojnežev.

Tako so samostojneži med našim ljudstvom najhujsše obsojeni s svojimi dejanji. Zla njihova dela kličejo po maščevanju. In slovensko ljudstvo se bo maščevalo nad sebičnimi izdajalci slovenske narodnosti in njenih pravic. Maščevalo se bo nad tistimi, ki so obljubljali kmetška nebesa, pa so prinesli gospodarski pekeli. Maščevalo se bo nad onimi, ki so obetali slovensko samostojnost, pa so ljudstvu prinesli politično sužnjost. In s tem maščevanjem bo popravilo usodno napako in veliko pregreho, ki jo je storilo 28. novembra 1920. Dne 18. marca 1923 bo ta obračun izvršen in usoda samostojnih varalic bo zapečaten.

Naj se samostojni še toliko trudijo z besedami oprati svoja dejanja, to delo je brezplodno. Zamorca ne more oprati, da bi postal bel in najsi ga še toliko pereš z najfinejšim in najbolj duhtečim milom. Zamorec ostane zamorec. Samostojni zamorec ostane zamorec in varalica, naj se umiva, kolikor hoče. Dejanja so samostojno stranko oblatila in tega blata ji ne odvzame nobeno čistilno sredstvo. Dan pred sv. Jožefom bo med našim narodom izvršeno ono veliko čiščenje, ki je nujno potrebno za našo narodno ozdravljenje.

Dve veliki nalogi v tem letu.

K novemu letu si želimo vse dobro in prijetno; toda veliko važnejše je, da se zavedamo nalog in se dobro lotimo dela, da jih izvršimo. S tem si sami priborimo srečo, katero si sicer samo voščimo, ker uresničujemo pregovor: „Pomagaj si sam in Bog ti pomaga!“

Letos imamo v javnem življenju v naš prid izvršiti dve veliki in važni nalogi: meseca marca moramo pametno in dobro izvršiti volitve, meseca avgusta pa največji in najsijajnejši shod, kar jih je slovensko ljudstvo imelo: tretji katoliški shod v Ljubljani. Ako pa hočemo katero reč dobro izpeljati, se moramo njene važnosti v polni meri zavedati.

Zakaj so neizmerne važnosti te volitve?

Volitve v marcu so naravnost nepreračunljive važnosti za vse slovensko ljudstvo, pa naj bo potem posameznik kmet, delavec, obrtnik, trgovec ali uradnik, naj bo mešan ali vaščan. Odločilo se bo namreč, ali bomo sami svoji gospodarji na slovenski zemlji, ali pa bomo gospodarsko, politično in v izobrazbi sami sebe obsodili na prostovoljno podložništvo, hlapčevstvo in smrt. To ni pretirano, temveč dobesedno resnično. Še enkrat se bo odločevalo namreč o tem, ali naj Slovenci in Hrvatje bomo srbskemu Beogradu podložni davkoplačevalci, ali pa si gospodarimo vsak za sebe. Če se bomo sedaj cepili, če bomo šli tudi tokrat raznim

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

«Poglejte!» je dejal tovarišu. «Vojaško spremstvo imamo danes!»

«Videl sem!»

«Smešno!» je zaničljivo krilil z rokami Francoz. «Sama komedija, dragi Headingly! Saj pravim, da derišev nisi sama naročena, plačana komedija! — Čemu pa gredo tile vojaki z nami, dragoman, — he?» se je obrnil k Mansurju.

Vsem biti vse in se prilagoditi naziranju vsakega posameznega izmed svojih izletnikov, to je bil Mansurjev poklic. Zato se je najprvo previdno ozrl naokrog, če ga kje ne slišijo Angleži, in ko je videl, da že lezejo na osličke, je dejal:

«Seveda je smešno, gospod! — Pa kaj hočete? Vojaki nas morajo spremljati po izrecnem naročilu egiptovske vlade!»

Fardet je skomignil z rameni in mrmral nekaj o egiptovski vladi, ki da ni egiptovska, ampak angleška, in je molčal.

Družba se je spravljalna na osličke.

V Egiptu mora vsak popotnik hočeš nočeš jezdit. Ne konja sicer, vsekakor pa oslička ali celo kamelo — vsaj tisti, ki misli iti na daljši izlet po puščavi. Zato jezdijo v Egiptu tudi taki, ki še nikdar poprej niso sedeli na hrbtu jezdne živali. In pogled na te uboge žrtve turistskega veselja in športa, kadar se zažene osel v

svoj drobnonogi skok, pogled na te gugajoče se postave, ki se krčevito oklepajo sedla in so vkljub temu v neprestani nevarnosti, da jih žival kje izgubi, ti strahotni obrazi in plašni kriki, — to je prizor, ki ga menda težko kje drugje vidiš —

Pa med našimi izletniki je bilo tudi par dobrih jezdecev.

Belmont je udobno in košato sedel na drobnem bellem oslu in mahal s klobukom svoji ženi, ki je stala ob pregraji «Kleopatre». Cochrane je sedel ravno kakor h kolu privezan, roko je držal nizko, glavo po koncu, pete navzdol — prav po vojaško. Za njim je prihajal malomarni diplomat, prezirno in s povešenimi očmi, kot bi puščava ne bila vredna, da jo pogleda.

In za temi «izšolanimi» jezdeci se je poganjal trop začetnikov preko obrežnih skal in gramoza, v najrazličnejših oblikah strahu in groze in obupa. In za vsakim jezdecem je tekal zagorel, bosopet pobalin-gonjač in vpil na vse pretege in tolkel ubogo žival po hrbtu, po nogah, kamor je priletelo, in jo priganjal k še hitrejši naglici.

Spodaj ob bregu pa je ležala «Kleopatra» v svežem jutranjem blesku in beli žepni robec gospe Belmontove je mahal zadnje pozdrave izletnikom, izginjajočim za valovitimi peščenimi griči libijske puščave, in široki Nil je tiho in sanjavo valil svoje rjave valove v dolgih vijugah po dolini navzdol, — tja kjer so se v megleni daljavi, pet milj oddaljene, belile na črnkastih skalah zunanje, skrajne utrbe Wadi Halle, angleške obmejne postojanke —

«Ah, — kako krasno!» je vzklikala živahna Sadie, ko je njen osliček ubral nekoliko mirnejše korake. «Po-

vejte, ali ni to prelepo —? Moj osliček drobi tako srčkano svoje korake, da je prav zares užitek, sedeti na njem! In moje sedlo je imenitno! — Ali ste že videli kdaj tako lepe naveške in okraske, kakor jih ima moj osliček krog vratu —? Ne smete pozabiti, gospod Stephens, da naredite izvleček VZ oslička! — Ali ni to pravilna uradna angleščina —?»

Stephens je pogledal v mladostno mični živahni obraz, ki je tako šegavo in poredno zrl vanj izpod drobnega koketnega slamnika, in želel si je, da bi jej mogel odgovoriti in jej povedati z njenimi lastnimi živahnimi besedami, kako lepa je in dražestna. Pa plah človek je bil in bal se je bolj ko vsega drugega na svetu, da bi se osmešil pred njo ali pa jo razžalil in s tem uničil prijateljstvo, ki ju je vezalo.

Le skromen smehljaj je izražal njegova čustva.

«Zdi se, da ste zelo srečni!» je dejal.

«Ah —! Kdo bi ne bil srečen v tem suhem, čistem zraku, pod temle krasnim modrim nebom, ko jezditi tako imenitnega oslička preko mehkega finega peska —! Prav vse imam, kar potrebujem za svoje srečo!»

«Vse —?»

«No — vsaj to, kar v tem trenutku potrebujem —.»

«Gospodična, vi si še pač vendar nikoli niste izkusili, kaj se pravi biti žalosten —?»

«Ah —! Kadar se me loti žalost, takrat sem neizrekljivo žalostna. Sedela in jokala sem dneve in dneve, ko sem bila še v zavodu, in tovarišice so bile kar nore, tako so bile radovedne, zakaj jočem, in tako krčevito so ugibale, zakaj jim nočem povedati vzroka svoje žalosti. Pravi vzrok pa je bil ta, da niti sama nisem vedela, zakaj sem žalostna. — Saj veste kako je,